

Україна під час Другої світової війни (1939–1945)

Виконала:

Учениця 11 класу

Штунь Вікторія

Радянсько-німецький пакт про ненапад

- Напередодні Другої світової війни українські землі перебували під владою чотирьох держав: найбільша їх частина – Українська РСР – у складі СРСР, Східна Галичина та Волинь – під владою Польщі, Північна Буковина з Хотинським, Ізмаїльським та Акерманським повітами належали Румунії, Закарпаття входило до складу Чехо-Словаччини, а у березні 1939 р. була окупована угорськими військами.
- 23 серпня 1939 р. в Москві, у Кремлі був підписаний пакт про ненапад між Радянським Союзом та нацистською Німеччиною. Цей документ, що увійшов у історію як «пакт Молотова – Ріббентропа», складався із семи статей і передбачав зобов'язання двох сторін утримуватись від агресивних дій стосовно одна одної чи будь-яких Інших дій спільно з третіми державами, які б загрожували інтересам однієї зі сторін, що домовлялися.

Початок Другої світової війни і захоплення західноукраїнських земель

- 1 вересня 1939 р. Німеччина вступила в Польщу, почалася Друга світова війна. 17 вересня Червона Армія перейшла польський кордон і зайняла майже всі землі, населені українцями, білорусами. Розмежувальна лінія між СРСР (що отримав східну Галичину) і територією, окупованою гітлерівцями, була уточнена в радянсько-німецькому договорі про дружбу й кордон від 28 вересня 1939 р. Українські землі Лемківщина, Підляшшя та Холмщина були зайняті Німеччиною, а Закарпаття — Угорщиною. У червні 1940 р. Румунія під тиском свого союзника — Німеччини — передала СРСР Бессарабію й Північну Буковину.

Радянізація західних областей України

- Після возз'єднання з Україною (рішення Народних зборів у Львові, сесій Верховної Ради СРСР і Верховної Ради УРСР, прийняті в жовтні–листопаді 1939 р. і серпні 1940 р.) на західноукраїнських землях були проведені соціально-економічні перетворення, що мали суперечливий характер. Реформи передбачали:
- конфіскацію поміщицьких і монастирських земель;
- націоналізацію банків і великої промисловості;
- реконструкцію та будівництво нових підприємств;
- проведення виборів;
- заходи з українізації, зміцнення системи освіти й охорони здоров'я;
- створення системи соціального забезпечення та ін.

Однак ці реформи:

- здійснювалися вже звичними на сході жорстокими командно-адміністративними методами;
- не враховували місцевих особливостей, порушували звичний уклад життя західних українців;
- вели до ліквідації раніше створених структур (заборона політичних партій, арешт і депортація їхніх лідерів, насильницька колективізація, припинення діяльності товариства «Просвіта» та ін.);
- супроводжувалися репресіями (було заарештовано й вислано близько 10 % населення: службовців старого держапарату, місцевих комуністів, служителів церкви, підприємців, заможних селян, значної частини інтелігенції).
- Входження Західної України до складу УРСР було важливою подією: вперше українці об'єдналися в рамках однієї державної структури, але через свою нетривалість це об'єднання не привело до глибоких змін у житті народу. Поряд із певними зрушеннями в економічному, соціальному й культурному житті населення Західної України набуло й чимало негативного досвіду ознайомлення з радянською системою.

- Окремою частиною радянсько-німецького договору став таємний протокол, що передбачав розмежування сфер інтересів обох держав у Європі. Низка його положень безпосередньо стосувалася українських земель: межа сфер та інтересів нацистської Німеччини та СРСР мала проходити по лінії рік Нарва, Вісла, Сян. Таким чином, більшість території Західної України повинна була відійти до Радянського Союзу. Лемківщина та Холмщина потрапляли до німецької зони впливу.
- 1 вересня 1939 р. нацистська Німеччина здійснила напад на Польщу. Ця подія знаменувала початок Другої світової війни.

- Польський народ героїчно боровся за свою свободу і незалежність. Населення і гарнізон Варшави зірвали спробу гітлерівців з ходу захопити столицю, захисники якої відбивали атаки ворога до 28 вересня. Гарнізон фортеці Моддлін тримав оборону до 29 вересня, а моряки Гдині успішно стримували атаки нацистів з моря та суші до 2 жовтня.
- 8-го вересня Міністерство закордонних справ Німеччини наполегливо вимагало від Радянського Союзу якнайшвидше розпочати війну проти Польщі.
- СРСР відреагував на німецьке звернення згідно з попередніми домовленостями. Вночі 17 вересня радянські війська вступили на територію Східної Галичини і Західної Білоруси.

- 28 вересня 1939 р. між Радянським Союзом та нацистською Німеччиною було підписано «Договір про дружбу та державний кордон» і таємний протокол до нього, за яким Сталін і Гітлер остаточно поділили сфери впливу інтересів та визначили нові кордони. Радянський Союз погоджувався на окупацію німцями Холмщини та Посяння, де більшість населення становили українці, за умови, що нацисти визнають сферою впливу СРСР територію Литовської держави.
- Зближення Сталіна з Гітлером було відзначено спільними парадоми радянських і німецьких військ у Бресті, Гродно, Пінську, Перемишлі та в Інших містах. Показово, що відбулося це ще до капітуляції Варшави.
- У результаті вступу радянських військ до Західної України та Західної Білорусії у вересні 1939 р. ці території (площею близько 200 тис. кв. км і населенням 13 млн. чол.) увійшли до складу СРСР.
- Холмщина, лівобережне Надсяння, Лемківщина і Підляшся (так зване Закерзоння) разом з окупованими польськими територіями увійшли до складу рейху.

- Встановлення радянської влади в Західній Україні. 22 жовтня 1939 р. відбулись вибори до Народних Зборів Західної України. За офіційними даними, в голосуванні взяло участь 92% виборців. На виборчих дільницях вони одержали вже складені безальтернативні списки кандидатів у депутати.
- 26 жовтня Народні Збори розпочали свою роботу. Вони прийняли Декларацію про встановлення радянської влади на території Західної України і висловили прохання прийняти край до складу УРСР. Це рішення було затверджене Верховними Радами СРСР (1 листопада 1939 р.) та УРСР (15 листопада 1939 р.).

Дякую за увагу!!
Кінець...